ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
http://edu.bas.bg

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Специализиран докторантски курс

Основна информация:

Име на курса: **Безопасност на движението по пътищата: Психологични аспекти**
Лектор: доц. д-р Зорница Тоткова
Телефон: +359 2 979 30 56
Имейл: z.totkova@iphs.eu
Хорариум: 30 часа

Анотация:

Курсът представя транспортната психология като научно и приложно направление, изследващо поведението на водача в пътнотранспортната система. Разглеждат се възникването, предметът и задачите на дисциплината, както и класическите и съвременните модели за обяснение на поведението на шофиране. Специално внимание се отделя на личностните особености, когнитивните процеси и социалните фактори, които оказват влияние. В допълнение се разглеждат стила на шофиране и културата на пътна безопасност като психологически конструкти, свързани с поведението на шофиране. Анализират се процесите на вземане на решения, оценката на риска, мотивацията, саморегулацията и ролята на емоциите. Представят се подходи за формиране и промяна на поведението на водача, както и методи за оценяване на различни психологически фактори, свързани с шофирането. В заключение се разглеждат състоянието, приложението и перспективите за развитие на транспортната психология в България. Програмата на курса предвижда 13 х 2 часа лекции с дискусии; самостоятелна разработка по тема от курса (курсова работа) и представянето ѝ на заключителното занятие от 4 часа.

Тематично съдържание на курса:

Модул 1: Въведение в транспортната психология и поведението на шофиране – 4 часа

- Предмет, възникване и развитие на транспортната психология.
- Поведението на шофиране като обект на психологическо изследване.

Модул 2: Теоретични модели и подходи за изследване на поведението при шофиране – 6 часа

- Класически модели за обяснение на поведението на шофиране.
- Съвременни теоретични подходи.
- Подходи за формиране и промяна на поведението на шофиране.

Модул 3: Психологически фактори, свързани с поведението на шофиране – 6 часа

- Личностни особености и индивидуални различия.
- Когнитивни процеси при управлението на МПС.
- Социални фактори и влияния върху поведението на пътя.

Модул 4: Поведенчески и психомоторни характеристики на водача – 6 часа

- Стилове на шофиране и връзката им с резултатите на пътя.
- Психомоторни функции и тяхното значение за безопасното шофиране.
- Методики за оценка в транспортната психология.

Модул 5: Култура на пътната безопасност и транспортна психология в България – 4 часа

- Същност, фактори и възможности за развитие на културата на пътната безопасност.
- Области на приложение, състояние и перспективи пред транспортната психология в България;

Заключително заседание и представяне на курсова разработка – 4 часа

Форми на обучение и оценяване:

Обучението се провежда в присъствена или онлайн форма, групово или индивидуално и съчетава лекции, тематични презентации и дискусии по конкретни проблеми от областта. Оценяването е на база курсова работа върху тема по избор, която се изготвя по време на провеждането на курса и се представя на заключителното занятие.

Компетентности, придобити в резултат на обучението:

В резултат от обучението участниците ще придобият знания за предмета, основните понятия, теоретичните модели и актуалните изследователски направления в транспортната психология. Те ще познават психологическите фактори, които в най-голяма степен оказват влияние върху поведението на шофиране и ще оценяват връзката им с риска и безопасността на движението.

Литература:

Тоткова, З. (2023). Транспортна психология. Личност и поведение на шофиране. Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“.
Porter, B. E. (Ed.). (2011). Handbook of Traffic Psychology. Academic Press.
Evans, L. (2004). Traffic Safety. Science Serving Society.
Groeger, J. A. (2000). Understanding Driving: Applying Cognitive Psychology to a Complex Everyday Task. Routledge.
Rothengatter, J. A., & Huguenin, R. D. (Eds.). (2004). Traffic and Transport Psychology: Theory and Application. Elsevier.
Fuller, R. (2005). Towards a general theory of driver behaviour. Accident Analysis & Prevention, 37(3), 461–472.

Допълнителна информация:

Предложеният курс не се припокрива съдържателно със съществуващите специализирани курсове на Центъра за обучение при БАН. Към момента не се предлага

курс по транспортна психология, нито друго сходно обучение с фокус върху човешкия фактор в пътното движение или психологическите аспекти на пътната безопасност. Настоящият курс запълва тази празнота в предлаганото обучение, като представя в систематизиран вид транспортната психология като самостоятелна интердисциплинарна област. Той обединява знания и подходи от психологията, поведенческите и социалните науки, общественото здраве и съвременните системни модели за пътна безопасност. Предвиденият фокус върху психологическите фактори, свързани с възприятието, вниманието, вземането на решения, личността, емоциите, рисковото поведение, социалните норми и културата на безопасност, определя обучението като ново по своя предмет и съдържание. Курсът е подходящ за докторанти не само от областта на психологията, но и от социалните, транспортните, инженерните и здравните науки, чиито изследователски интереси са свързани с човешкия фактор и пътната безопасност. За провеждането на занятията е необходимо мултимедийно оборудване.